

Žak Vimar »lice«

Razgovor sa Žakom Vimarom

(Koji su urednici i saradnici »Polja« vodili u redakciji 11. IX 1974. sa francuskim slikarom)

POLJA: Impozantna izložba vašeg slikarstva (25 ulja i 15 akvarela) u galeriji Radničkog univerziteta svedoči ne samo o usredsređenosti vaših likovnih preokupacija poslednjih godina nego i o složenom poduhvatu oko njenog izvođenja i prezentacije. »On slika, gleda, preispituje se, dolazi do svojih iskustava. I njegov mladi, a tako teški život potpuno je obeležen žestinom slikanja i saznavanja...«, piše o Vimarom romansijerka Elen Parmelen. Otkuda pisac u predgovoru kataloga?

VIMAR: Tekst Elen Parmelen o mojim slikama nastao je u specijalnim uslovima za ovu izložbu u Jugoslaviji. Inače, u Francuskoj ju je predstavio moj prijatelj Gi Bono, urednik časopisa »Maj izvan godišnjih doba«. Istu opremu izložbe bilo je suviše komplikovano preneti u Jugoslaviju pa smo odustali od nje.

POLJA: Znači li to da drugujete s piscima pre no sa kritičarima?

VIMAR: Da. Ovi prvi su moji prijatelji. Elen Parmelen je, po meni, značajan pisac. Jedan od njenih romana će verovatno konkurisati ove godine za Gonkurovu nagradu. Ona je htela da opiše svoje viđenje mojih slika, reakciju na ono što slike izazivaju u njoj. Pisci svet prelamaju kroz sebe. Njihov doživljaj mi je važniji od aktuelne kritike. Francuski likovni kritičari više su zaokupljeni modom nego slikarstvom. Govoriti o plastičnoj umetnosti, za pisca, nije pitanje njegovog užeg poziva. Tako slikar više sazna o sebi. Ali ima, naravno i značajnih kritičara.

POLJA: Gde se vi nalazite u sadašnjoj likovnoj situaciji?

VIMAR: Ja nisam zaokupljen onim što čini modu, najaktualniju novost. Slikar ne bi trebalo da se bavi modom, već da slika u okvirima sebe sama.

POLJA: Sudeći po vašoj izložbi vi ste nastavljajući odličnih tradicija francuskog slikarstva, sažetih likovnih ideja.

VIMAR: Postoji svakako i iskustvo drugih. Ali slikar nije maneken da stalno menja odeću. Nije važno da li se radi o slikarima današnjice ili slikarima jučerašnjice, jednako su moderni izvesni ikonopisci XVIII veka kao i neki savremeni slikari. Van Gog je za mene moderan slikar kao i Pinjon, kao i Pikaso.

POLJA: Da li biste pristali da vas nazovemo novatorom?

VIMAR: Ne znam šta je to slikar-novator. Mnogo je važnije biti autentičan slikar nego novator.

POLJA: U kakvom procesu se nalaze vaše poslednje slike, trpite li uticaje?

VIMAR: Poslednjim ciklusima »Lica« pokušavam da razbijem tradicionalna shvatanja o portretu. Svaki put kada pokušam da slikam, osećam da je i stvar sazrela u meni. Prošao sam kroz izvesno iskustvo pop-arta ali me pop-art više ne interesuje. Ni Pikaso, doduše, iako ga veoma uvažavam. Posebno cenim Pinjona koji stvara likove ratnika. Čim počnem da slikam moja lica, naiđem na Pikasa ili Pinjona. Ponovo sam pronašao autoportrete Van Gora. Shvatio sam, gledajući ih, da je moj portret unutarnji. Slikarsko slikarstvo čini za mene osnovu svega, iako se kaže da ono datira iz XIX veka. Zahvaljujući mom prijatelju Giju Bonou, otkrio sam jedan Artoov tekst o Van Gogovim autoportretima. Oni nisu stvarani šematski ali su bili ipak sasvim racionalni. Jedino lice koje poznajem je moje sopstveno lice. Tako sam počeo da radim na njemu. Moj problem se sastoji u tome da stvorim mobilno slikarstvo, ali sa unutarnjom, tenzijom izbegavajući grimase i tome slično. Nastaviću da radim lica i to je za mene početak novog perioda.

POLJA: Kako biste protumačili optužbu jednog laika da su vam boje »mračne«?

VIMAR: U tome je naravno moj problem. Ja sam prošao faze kada sam upotrebljavao življe boje. Po meni, boja ne bi trebalo da interveniše estetizujuće ili dekorativno. Boja ne postoji po sebi, već postaje boja kroz napon, tenziju. Ja, napr. upotrebim boju pod tenzijom dok bi se u istom slučaju, u pop-artu upotrebila »na kilo«.

POLJA: Šta se dešava u današnjem pariskom slikarstvu?

VIMAR: Vrlo sam skeptičan što se tiče zvaničnog slikarstva u Parizu. Sve je na nivou modernog. Slikari moraju da budu moderni po svaku cenu. Za mene su to vatrogasci u našem poslu. Alternative su poznate: soc-realizam, ili hiperrealizam ili realizam pop-arta. Ipak, u ateljeima mladih slikara dešava se nešto od opštijeg značaja. Ali oni teško dopevuju do galerija. Nema mnogo pravih slikara.

POLJA: Kao jedan od članova žirija Majskog salona u Parizu dobro poznajete uslove izlaganja. Recite nam nešto o tome.

VIMAR: Mladom slikaru vrlo teško polazi za rukom da pronade galeriju koja je spremna na veći rizik. Moja je sreća što sam pri galeriji Vijan-Galanis koja je pre nekoliko godina lansirala parisku školu: Esteva, Manesjea, Lapika i druge. Inače, mislim da je Majski salon najinteresantnija smotra pariskih umetnika. Osnovala ga je grupa mladih slikara kao što je Pinjon, u doba okupacije kao protest protiv vladajuće umetnosti one epohe. Salon je često kritikovan, od njega se zaziralo. Danas ima mnogo mladih članova i salon se ponovo rađa. Naravno, slikarstvo se menja, ali salon ostaje otvoren i konceptualističima i hiperrealistima kao i drugima, ukratko svima bez obzira da li me lično interesuju ili ne. Moj zadatak je da nađem autentične slikare. Zatim, ti slikari u salonu prevazilaze čitav uhodani »mehaniizam« kvazi-modernista. Mislim da će Salon slediti svoj cilj, ali ima puno teškoća sa izložbenim prostorima. Novosadske galerije su u tom pogledu neuporedivo pogodnije.

POLJA: Kakvi su vaši susreti sa jugoslovenskim slikarstvom?

VIMAR: Ima mnogo jugoslovenskih slikara u Parizu. Neki su izlagali u Majskom salonu i integrisani su u pariski likovni život. Kao slikari oni su internacionalni, bez obzira na narod kome pripadaju. Svi nose svoju tradiciju kao što Petar Omčikus i Kosa Bokšan nose svoje freske. Te tekovine imaju izvesnih uticaja na njihovo slikarstvo. Za mene nema značaja to što potičem iz francuske tradicije. To me ne zanima. Savremeni slikari su, po mome mišljenju, internacionalni, bez obzira na tradiciju. Mislim da u Jugoslaviji vlada velika sloboda izražavanja, kao i u Francuskoj. Kada sam pre četiri godine polazio u Jugoslaviju na memorijal Nadežde Petrović, govorili su mi da je u istočnim zemljama strašno. Kad sam došao ovamo uverio sam se da to nije istina. Imate mnogo galerija, muzeja, ateljea a sve to čini čast Jugoslaviji. Da bi se slikalo u Francuskoj, treba imati osnovnih sredstava za život. Praktično nijedan mladi francuski slikar ne živi isključivo od slikarstva. Ima malo ateljea i mnogo problema zbog toga.

Pripremio
Slobodan Miletić